

[Handelsministeren.]

principper, som var indeholdt i forbrugerkommissionens betænkning I fra januar 1971. Der var således lagt op til en bred forbrugerlovgivning, hvori prisloven efter regeringens opfattelse har en helt naturlig plads. Da forberedelsen af de tre nævnte lovforslag forudsatte yderligere forhandlinger med organisationerne og endvidere forudsatte visse ændringer i retsplejeloven, var det ikke muligt, hvis der skulle levnes folketinget en rimelig tid til at debattere denne betydelige lovreform, at få behandlet hele lovkomplekset i folketingssamlingen 1972-73.

Regeringen fremsatte derfor forslag om ændring af pris- og avanceloven, således at forslag til revision af loven skulle fremsættes for folketinget inden udgangen af 1973.

Da valget blev udskrevet og yderligere lovgivningsarbejde dermed standset, var vi langt fremme med forberedelsen af forslag til ny prislov, ligesom der da forelå udkast til forslag til de tre forbrugerlove.

Det lovforslag, som jeg nu fremsætter, forlænger yderligere fristen for fremsættelse af forslag til revision af loven til udgangen af marts 1974. Prisstigningsproblemerne må indgå med stor vægt i en kommende regerings overvejelser, uanset hvilken sammensætning den måtte få, og det må være rimeligt at give regeringen en frist af passende længde til at gennemarbejde problemerne.

Med disse ord vil jeg gerne anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvilige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Morten Lange) (SF):

Jeg skal herved på forslagsstillernes vegne fremsætte forslag til folketingsbeslutning om et statsligt olieselskab.

Socialistisk folkeparti har ment det i højeste grad påkrævet at genfremsætte sit forslag fra 1971 om et statsligt olieselskab. Det må være rimeligt at motivere denne fremsættelse med nogle mere almene begrundelser.

I nogen tid har der været en verdensom-

spændende debat om verdens begrænsede energikilder. Den nuværende svigtende olieforbrug tages ofte som et bevis på, at denne krise allerede nu er over os. Det er næppe rigtigt. Det, der sker, er snarere en blanding af samspil og modspil mellem olieselskaber og oliesheiker. De har fælles interesse i højere oliepris efter en årrække, hvor prisen på olie har været ret lav både til producent og til forbruger.

I de foregående år har det været god oliepolitik at slå kulproducenterne ud. Det er lykkedes i høj grad og da især i lande med stor olieproduktion eller uden kulproduktion. Samtidig har denne lavprispolitik været et godt værn mod en anden konkurrent til olien: atomkraftværker. I Danmark er opførelse af sådanne værker udskudt i 10 år på grund af oliepriserne.

Denne komfortable situation benyttede såvel produktionslandene som olieselskaberne sig af med en offensiv, der startede for et par år siden. Producenterne nationaliserede felterne og satte prisen op. Olieselskaberne holdt igen på raffinaderikapaciteten, skabte begyndende knaphed og slog hermed de amerikanske lavprisselskaber ud.

Herefter kan hver af oliemarkedets to hovedparter gå i gang med fuldt ud at udnytte situationen. Producenterne kan føre handelskrig, selskaberne lade priserne vokse mod himlen med handelskrigen som påskud.

Med et forhøjet prisniveau vil mange nye olieklender være rentable, og forsyningerne vil kunne gøres tilstrækkelige ved et prisleje, der kun udvider udnyttelse af kul i begrænset omfang.

Det vil yderligere være i selskabernes interesse at sikre to andre gevinster. Miljøhensyn må vige for enhver olieklende og rørledning, og med en passende skræmmekampagne kan man forsinke udbygningen af atomkraftværkerne.

Men oliekrisen har alligevel svækket selskabernes position. Det er blevet helt tydeligt, at de multinationale selskaber benytter lejligheden til at favorisere de lande, der byder højest for varen. På trods af skattefrihed

[Morten Lange.]

har Danmark længe været regnet for et mindre givende område. Ikke mindst på grund af en ret stærk konkurrence fra lavprisselskaber. Moderselskabernes profit har været så beskeden, at man ikke har tilladt mere end usle håndører at forblive i de danske datterselskaber.

Men vi får så til gengæld stærkt reducerede forsyninger eller må købe til sortbørspriser på det grå marked.

Vejen er så enkel, som den er besværlig og med lidt kluntethed også farlig.

Det er nærliggende helt at nationalisere de herværende datterselskaber med hele deres fordelingssystem. På længere sigt er det en nødvendighed. Erstatningen kunne vi vel klare over en årrække. Men de tilsvarende leverancer er det på kort sigt sværere at skaffe blot nogenlunde garanti for. Det er den sikreste og rigtigste udvej i den nuværende situation at oprette et statsligt olieselskab. Det må i hvert fald forsyne offentlige virksomheder, inkl. militæret, og de rent faktisk offentlige kraftværker.

Selskabet må handle så vidt muligt direkte med producenterne og altså sikre sig tilsvarende raffinaderikapacitet. Måske bliver et af de bestående raffinaderier billigt til salg, når markedet begrænses.

Det kræver klog og sikker disponering. Men alternativet er en helt livsfarlig afhængighed.

Forslaget blev oprindelig fremsat i januar 1971. Det genfremsættes her med enkelte ændringer, hvorefter selskabet skal have egen raffinaderivirksomhed. Det foreslås i konsekvens af, at netop dette led i produktionen af olieprodukter har vist sig at have særlig kritisk betydning for leverancerne.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, skal jeg anbefale forslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

På Danmarks kommunistiske partis vegne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet.

Under valgkampen udtalte samtlige partier, at ingen personer eller grupper alene skulle bære byrden af oliekrisen i form af ned-

gang i beskæftigelsen og deraf følgende nedgang i indtjening. Disse udtalelser fortolker vi som en påpegning af, at grundlovens § 73, stk. 1, skal benyttes af regeringen. Det pågældende afsnit vil jeg gerne citere: „Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.“ Herefter vil jeg begrunde, hvorfor almenvellet nu kræver et indgreb i ejendomsretten til landets sparsomme energiomsætning. Det private monopol på det danske oliemarked har tydelig vist, at olieselskaberne kynisk og hensynsløst sætter oliepriserne op, mens tilfældige grupper i samfundet mister forsyning med varmt vand, varme, petroleum og lignende brist i energiforsyningerne.

Gennem prisstigningerne og forsyningsvanskelighederne er beskæftigelsen truet. Mange arbejdspladser har drøftet sparemuligheder, og befolkningen har som helhed vist uegennyttige hensyn og sparet på energien. Nu er det regeringen, der må tage initiativ til ved lov at beslaglægge energiresourcer og undersøge mulighederne for en bedre forsyning og en bedre distribution.

I mange år har oliemonopolerne tjent millioner af kroner i Danmark uden at betale egentlig skat. Men alligevel udnyttede de straks forsyningsvanskelighederne til at forhøje priserne voldsomt. Vi er nu så nær kaotiske forhold i samfundet, at der må gribes effektivt ind i energipolitikken. Derfor foreslår vi, at regeringen fremsætter et lovforslag om beslaglæggelse af alle energimængder, raffinaderier og leveringsordrer til olieselskaberne og om at lade staten varetage import, produktion, raffinering, oplagring, udvinding og levering af olie, benzin, gas, petroleum og andre energiformer til forbrugerne i Danmark. Endvidere foreslår vi, at forsvarets store olielagre stilles til rådighed for civile formål. Forsvaret er angiveligt etableret for at støtte civilbefolkningen i en krisesituation, og nu, da den foreligger, må forsvarret give afkald på al den energi, det råder over. Erhvervslivets og den civile befolknings interesser må gå forud for forsvarets destruktive øvelser.

Vedrørende forslagets detaljerede formålsbestemmelser tillader jeg mig at henvise til bemærkningerne til forslaget.

Samtidig med fremsættelsen af dette for-